

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД НТУ «ХП» ТА МАГДЕБУРЗЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОТТО ФОН ГЕРІКЕ

Сучасний світ стикається з безпрецедентними викликами, серед яких війна в Україні посідає особливе місце. Російська агресія проти України не лише завдала величезних людських і матеріальних втрат, але й призвела до масового переміщення людей, зокрема освітян і студентів. За даними ООН, кількість біженців перевищила 8 мільйонів осіб. Серед них понад 300 тисяч українських студентів та вступників, які шукають можливості для навчання у країнах Європи. Так, для прикладу, станом на 16 грудня 2024 р. згідно з даними відповідного комісаріату ООН, лише у Німеччині перебувало 1 234 970 біженців з України [1]. Це підкреслює масштаб проблеми, адже значна частина з них прагне продовжити навчання у вищих навчальних закладах. Зрозуміло, що певний відсоток із них є випускниками шкіл, які орієнтуються на здобуття вищої освіти.

У цих умовах система вищої освіти України потребує нових шляхів адаптації до глобальних викликів. Одним із таких рішень стало впровадження програм подвійних дипломів, які одночасно забезпечують інтеграцію українських університетів у європейський простір освіти та відкривають нові перспективи для студентів.

Інтеграція вищої освіти України до європейського простору є важливим стратегічним завданням, яке формувалося ще з часу приєднання України до Болонського процесу у 2005 році. Однак можливості запровадження програм подвійних дипломів між Українськими та Європейськими закладами вищої освіти передувало кілька фундаментальних кроків.

По-перше, це уніфікація освітніх стандартів через впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS). Ця система дозволила стандартизувати оцінювання результатів навчання,

полегшуючи обмін студентами між університетами. Завдяки ECTS студенти отримали змогу переносити академічні кредити, здобуті в одному закладі освіти, до іншого, що відкрило їм шлях до участі в міжнародних освітніх програмах. Для викладачів і адміністрацій це також створило зрозумілий механізм порівняння освітніх програм та їх адаптації до європейських стандартів, а також полегшило процес визнання академічних досягнень між різними країнами.

Другим важливим кроком стала адаптація національних систем якості освіти до стандартів, визначених Європейськими стандартами і рекомендаціями для забезпечення якості вищої освіти (ESG).

Розвиток програм подвійних дипломів відповідає стратегічним цілям інтеграції України до європейського освітнього та наукового простору. Це дозволяє не лише створити нові можливості для студентів, але й сприяє зміцненню міжнародної репутації українських університетів як надійних і перспективних партнерів. Вони також надають змогу здобувачам отримати дві офіційно визнані кваліфікації.

Проведення програм подвійних дипломів мало глибокий соціальний і культурний вимір, сприяючи міжкультурному обміну, розширюючи світогляд здобувачів та підвищуючи їхню адаптивність у міжнародному середовищі. Можливість отримати конкурентні переваги на європейському ринку праці, стимулювало студентство до участі в подібних ініціативах, що сприяло популярності таких програм і в довоєнний час.

Як не дивно, саме війна в Україні стала одним із факторів, що значно сприяв розвитку програм подвійних дипломів. Створивши величезні виклики для освітньої системи країни, вона змусила університети швидко адаптуватися до нових умов. Університетам довелося забезпечувати безперервність навчання, використовуючи дистанційні формати та змішані освітні моделі для своїх здобувачів. Окрім того, випускники українських шкіл також часто стикаються з труднощами інтеграції в європейське освітнє середовище, в першу чергу через мовний бар'єр та відмінності в освітніх традиціях і підходах.

Ситуація вимагала пошуку нових шляхів для забезпечення безперервності освіти, і програми подвійних дипломів тут стали надзвичайно у нагоді. В умовах масового переміщення школярів та студентів, значна частина яких перебуває за кордоном, ці програми набули нового значення, відкриваючи шлях до продовження навчання і здобуття міжнародно визнаних кваліфікацій. Відповідно, університети активно почали укладати договори з європейськими партнерами, відкриваючи нові горизонти для українських студентів. Окрім того, активне впровадження та використання цифрових платформ та дистанційних моделей навчання забезпечили доступність програм для студентів, незалежно від їхнього географічного розташування, і дозволили уникнути втрат у навчальному процесі.

У цьому сенсі НТУ «ХПІ» є гарним прикладом адаптивності та інноваційності, використовуючи програми подвійних дипломів як механізм підтримки студентів і збереження якості освіти навіть у найскладніші часи. За цими програмами в 2024 році за кордоном в рамках програм подвійних дипломів навчалися 179 студентів НТУ «ХПІ». Загалом в університеті діє 15 програм подвійних дипломів, серед яких найбільш розвинуті програми з наступними закладами освіти: Школа економіки та менеджменту в публічному адмініструванні (Словаччина); Поморська академія в Слупську (Польща); Альпен-Адрійський університет Клагенфурту (Австрія); Варшавська політехніка (Польща); Рейнсько-Вестфальський технічний університет Аахена (Німеччина) та Магдебурзький університет ім. Отто фон Геріке (Німеччина).

НТУ «ХПІ» та Магдебурзький університет імені Отто фон Геріке – OVGU з давніх пір мали тісні наукові та академічні зв'язки. Окрім того, в Харківській політехніці вже багато років в університеті діє освітній центр «Німецький технічний факультет», який давно провадить сучасні програми вивчення німецької мови, зокрема через освітній проєкт «Німецькомовний інженер» та координує кілька проєктів Erasmus+ [2].

Завдяки злагодженій роботі освітнього центру та адміністрації НТУ «ХПІ» та OVGU вдалося відкрити дві програми подвійних дипломів: DSG

(Deutschsprachige Studiengänge) – програма подвійного диплому для магістрів та DSG2 (Deutschsprachige Studiengänge 2) – програма подвійного диплому для бакалаврів, відповідно. Найбільшою популярністю користується остання [3].

Програма DSG2 передбачає комбіноване навчання в обох університетах. Вона регулюється спеціальним Порядком організації та реалізації програми подвійного диплома і орієнтована на вступників, які знаходяться за кордоном. Перший рік студенти навчаються дистанційно в НТУ «ХПІ», що дозволяє їм адаптуватися до академічного середовища і зберегти соціальну підтримку, яку здобувачі отримують у Німеччині. Після успішного завершення першого року навчання, вони зараховуються до Магдебурзького університету і продовжують навчання на денній формі (Рис. 1). Такий підхід дає змогу студентам отримати два дипломи бакалавра, визнані як в Україні, так і в Німеччині.

Рис. 1. Структура програми подвійного диплому DSG2 між НТУ «ХПІ» та OVGU

Програма орієнтована на стратегічно важливі технічні спеціальності – електротехніку, машинобудування та хімічну галузь. Ці напрями не випадкові, адже саме вони відповідають викликам сучасної економіки як України, так і Європи. Вступ до програми передбачає базові знання німецької мови (A2/B1), а подальше навчання допомагає студентам досягти рівня B2, необхідного для складання мовних тестів у Німеччині.

Таким чином, однією з ключових переваг програми є її адаптація до потреб українських абітурієнтів. Через те, що українська система освіти має 11-річну середню школу, а німецька – 12-річну, багато українських випускників не можуть одразу вступити до університетів Німеччини. Програма DSG2 вирішує цю проблему, дозволяючи студентам почати навчання в Україні і паралельно отримувати доступ до німецької системи вищої освіти.

Учасники програми також отримують підтримку у вигляді консультацій, допомоги з документами, мотиваційними листами та організацією переїзду. Офіс програми, відкритий у Магдебурзі, сприяє забезпеченню всіх необхідних процедур, включаючи зарахування до університету та підготовку до навчання.

На превеликий жаль, програма стикається з викликами. Обмеження мобільності через воєнний стан в Україні ускладнює участь певної категорії студентів. Додатково, фінансове навантаження на студентів, хоча й знижене завдяки безкоштовному навчанню в Німеччині (за винятком семестрового збору), залишається відчутним. Проте міжнародні гранти та стипендії можуть допомогти вирішити ці проблеми у майбутньому.

Разом з тим, DSG2 – дозволила відкрити двері українським здобувачам до європейської освіти, зберігаючи їхній зв'язок Україною. Програма є інструментом інтеграції, та демонструє, як партнерство між університетами може стати відповіддю на глобальні виклики, водночас формуючи нове покоління професіоналів, готових до відбудови та розвитку країни.

Список бібліографічних посилань

1. НТУ «ХПІ». *Освітній центр «Німецький технічний факультет»* [online]. Available at: <https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/mizhnarodni-zv-yazki/nimetsko-ukrainskiy-centr/> [Accessed 10. Jan. 2025].
2. Operational Data Portal, (2025). *Ukraine Refugee Situation* [online]. Available at: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [Accessed 10. Jan. 2025].
3. Мешков, Д. В., Притиченко, Г. В. (2023). Програма подвійного диплому DSG:2 інноваційне освітнє рішення підтримки українських біженців у

Німеччині. У: *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я*. Харків: НТУ «ХПІ», 861 с.

References

1. NTU «КПІ». Osvitnij centr «Nimeckij tehnicnij fakultet» [Educational Center «German Technical Faculty»] [online]. Available at: <https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/mizhnarodni-zv-yazki/nimetsko-ukrainskiy-centr/> [Accessed 10. Jan. 2025].
2. Operational Data Portal, (2025). *Ukraine Refugee Situation* [online]. Available at: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [Accessed 10. Jan. 2025].
3. Meshkov, D. V., Pritichenko, G. V. (2023). Programa podvijnogo diplomu DSG:2 innovacijne osvitnye rishennya pidtrimki ukrayinskih bizhenciv u Nimechchini [The DSG:2 Double Diploma Program is an innovative educational solution to support Ukrainian refugees in Germany]. In: *Informacijni tehnologiyi: nauka, tehnika, tehnologiya, osvita, zdorov'ya* [Information technologies: science, engineering, technology, education, health]. Kharkiv : NTU «КПІ», 861 p.

Сокол Євген Іванович, Радогуз Сергій Анатолійович. Освітня інтеграція в умовах війни: досвід НТУ «ХПІ» та Магдебурзького університету імені Отто фон Геріке.

Стаття присвячена аналізу програми подвійних дипломів DSG2, започаткованої Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут» (НТУ «ХПІ») у співпраці з Магдебурзьким університетом ім. Отто-фон-Геріке. Основна мета програми – забезпечити українським студентам можливість здобуття двох дипломів бакалавра, що визнаються в Україні та Німеччині. Особлива увага приділяється адаптації освітнього процесу до потреб українських біженців та інтеграції їх до європейського освітнього простору.

У роботі детально розглянуто структуру програми. Відзначено ключові спеціальності, за якими ведеться навчання. Висвітлено особливості мовної підготовки студентів та організаційної підтримки під час навчання.

Окремо акцентовано на викликах, з якими стикається програма: обмеження мобільності через воєнний стан в Україні, фінансове навантаження на студентів та необхідність синхронізації освітніх систем обох університетів. Стаття підкреслює значення програми

DSG2 як інструменту освітньої інтеграції, що сприяє академічній мобільності, підготовці висококваліфікованих фахівців та збереженню зв'язку українських студентів з батьківщиною. Вказано, що програма є ефективним прикладом міжнародної співпраці, здатної відповісти на глобальні виклики сучасності.

Ключові слова: якість освіти, трансформації вищої освіти, академічна мобільність, програми подвійних дипломів.

Sokol Yevhen, Radohuz Serhii. Educational integration in times of war: the experience of NTU “KhPI” and Otto von Guericke University Magdeburg.

The article is dedicated to analyzing the DSG2 dual degree program initiated by the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (NTU "KhPI") in collaboration with the Otto von Guericke University Magdeburg. The primary goal of the program is to provide Ukrainian students with the opportunity to obtain two bachelor's degrees recognized in both Ukraine and Germany. Particular attention is given to adapting the educational process to meet the needs of Ukrainian refugees and facilitating their integration into the European educational space.

The article thoroughly examines the structure of the program, which includes remote learning at NTU "KhPI" during the first year, followed by enrollment at Otto von Guericke University for full-time studies. The program focuses on key specializations such as electrical engineering, mechanical engineering, and chemical sciences. It also highlights the features of language training and organizational support provided to students throughout their studies.

The challenges faced by the program are also discussed, including mobility restrictions due to martial law in Ukraine, the financial burden on students, and the need to synchronize the educational systems of both universities. However, the article points out the prospects for further development of the program, particularly through attracting international grants and expanding access to European education.

The article emphasizes the significance of the DSG2 program as a tool for educational integration, promoting academic mobility, training highly skilled professionals, and maintaining the connection of Ukrainian students with their homeland even under challenging conditions. The authors consider the program an effective example of international cooperation capable of addressing the global challenges of modernity.

Key words: education quality, higher education transformations, academic mobility, dual degree programs.